

Historieglimt 101

Lade kirkes altertavle

Altertavlens bilder i de sentrale felter er malt av kirkemaleren og konservatoren Ola Seter. På folkemunne het han Ola Kunst. Han var født 1890 på gården Indre Seter i Halså på Nordmøre. Han var eldste sønn og fikk landbruksutdanning, men han ble fengnet av kunsten. Han studerte 4 år på Kunst- og håndverksskolen i Kristiania og arbeidet i mange år med å restaurere altertavler og annen kirkekunst. Mange steder avdekket han gamle kalkmalerier fra den gang da menigheten ikke kunne lese bokstaver. Altertavlens mange fine detaljer er skåret av Lars Pedersen Bilthugger, som døde 1723. I 1713 skar han prekestolen til Nidarosdomen, men den ble ødelagt ved brannen i 1718. Hans hovedverk er altertavlen i Lade kirke. Kontrafeier Peter Anderssønn Lillie var en meget produktiv kirke- og portrettmaler. Han har malt altertavler og epitafier over store deler av landet. Hans dekorasjon av Lars Bilthuggers kunstverk i Lade kirke må ha vært et av hans siste arbeider. Han døde i Trondheim i 1711. Peter Lillie's dekorasjoner er bekostet av *dydelskende jomfru Ellen Hindrichsdatter Ravert*. Hun bodde hos stattholder Vibe på Lade gård til sin død i januar 1709 som var før den ferdige altertavlen var kommet på plass. Hennes store gravplate av marmor ligger nedfelt i gulvet foran alterringen og er i dag skjult under teppebelegget.

Helt øverst på altertavlen troner den himmelfarende Kristus i skyen. Hans høyre hånd er løftet til velsignelse. Til venstre for hovedmotivet står Moses mellom snodde søyler. I venstre hånd holder han lovens tavler. I pannen har han to horn som er symbol på kraft og styrke. At disippelen Johannes, som ble kjærlighetens apostel og evangelist står til høyre for midtfeltet og er utstyrt med bok, er et symbol på at han er en person i Det nye testamente. Sytten keruber pryder det sakrale kunstverket. Fire av dem spiller basun. Den barokke altertavlen er vakkert og dekorativt ornamentert med ranker, blomster og drueklaser. Druene er symbol på altervinen, Jesu blod.

Intet taler mer om menneskets verd enn det at Gud gav sin egen Sønn for å frelse oss. Gud lot tyngden av all verdens synd ramme Jesus for at vi skulle gå fri. Kristus døde ikke bare for vår skyld. Han døde også i vårt sted. Jesu korsfestelse på Golgata er hovedmotivet på altertavlen i Lade kirke. Over hans hode med tornekrone skinner glorien. Øynene er lukket. Hans frelsesverk er fullbragt. Begge Hans hender, fastnaglet og blødende, velsigner oss i Den hellige treenighets navn. Tre fingrer er strukket ut, ringfingeren og lillefingeren er bøyd inn i hånden. Hans føtter er spikret til fotbrettet. Jomfru Maria, Jesu mor, med hvitt hodelin og blå kappe, og disippelen Johannes, med rød kjortel, står med sammenlagte hender på brystet, sørgende ved korsets fot. Oppstandelsens under har skjedd. Den herliggjorte Frelser stiger ut av graven. Han har seiret over døden. Jesus - med glorie - står befridd med oppreiste armer

på stenen som en engel har veltet bort fra gravåpningen. Gravens åpning danner en mandorla omkring Hans skikkelse. De romerske vaktene har flyktet i redsel og etterlatt skjold og sverd.

Predellens (fotstykkets) alabastfrise er et særsyn. Den er et bevart fragment av en tidligere førreformatorisk altertavle, som har inneholdt en billedlig fremstilling av Jesu lidelseshistorie. Hva vi ser i dag, er fra venstre at Jesus blir kysset av forræderen Judas. Disippelen Peter hugger øret av yppersteprestens tjener Malkus, mens Jesus helbreder det. I midtbildet blir Jesus pisket av soldatene til Pilatus før han dømmes til korsdøden. Til høyre blir den døde Jesus gravlagt i Josef av Arimateas grav. Relieffene fra lidelsen er flankert på begge sider av martyrene Stefanus til venstre og Laurentius til høyre. Under Moses er innfelt et lite fragment av en rådsherre og en soldat. Under Johannes står den besvimte Maria. Ved hennes føtter kneler en engel med en skål, som blodet fra Jesu kors samles i. Disse deler er fra et større bilde av korsfestelsen, som man mener var sentrum i det gamle alabastersmykket. I hele Norge finnes bare to predeller i alabast. Den andre er i Værøy gamle kirke på øya Røst. Begge er engelske fra 1400-tallet og er meget verdifulle.